

2019-03-15

Funktionsrätt Sveriges bidrag till Agenda 2030 inför FN:s politiska högnivåforum HLPF 2019

Funktionsrätt Sverige

Funktionsrätt Sverige är ett samarbete för 41 funktionsrättsförbund som tillsammans representerar cirka 400 000 människor. Vårt mål är ett samhälle för alla. Vårt arbete grundar sig på mänskliga rättigheter när vi driver medlemmarnas funktionsrätt – rätten för personer med funktionsnedsättningar att fungera på jämlika villkor i samhällets alla delar.

Funktionsrätt Sverige bidrar med **funktionsrättsperspektiv, jämlikhet och inkludering** i genomförande av de globala målen.

Ingen ska lämnas utanför - funktionsrätt i fokus 2019

Målen som står i fokus för FN:s högnivåmöte 2019 är centrala för att ingen ska lämnas utanför. Trots riksdagsbeslut om att mänskliga rättigheter är utgångspunkt för funktionshinderpolitiken så ökar segregering, ojämlikhet och risken för fattigdom. Sverige sparar på stöd till personer med funktionsnedsättning i budget enligt Eurostat. FN:s övervakningskommittéer har lämnat flera skarpa rekommendationer till Sverige som rör medborgerliga och politiska rättigheter, ekonomiska, sociala och kulturella rättigheter för personer med funktionsnedsättning.

Rekommendationer till regeringen: Bli en förebild! Säkerställ att offentliga medel används till att öka jämlikhet och inkludera den mänskliga mångfalden, aldrig riskera att utestänga delar av befolkningen. Samordna processen för Agenda 2030 med att åtgärda rekommendationer från FN för genomförande av mänskliga rättigheter. Tillämpa universell utformning för att ingen ska lämnas utanför i politiska beslut och lagstiftning. Anta en plan med utvecklade indikatorer som omfattar personer som riskerar exkludering, med en förankrad analys av ökande klyftor i samhället som rör ekonomi, utbildning, arbete, politisk delaktighet och rättssäkerhet (inkludera även mål 3 hälsa och mål 11 boende och transporter).

Mål 4 God utbildning för alla

Funktionsrättskonventionens artikel 24, allmän kommentar 4

Enligt svensk lag (Skollagen 2010: 800) kan fristående skolor neka elever med funktionsnedsättning plats med hänvisning till ekonomiska och organisatoriska svårigheter. Punkt 52 i januariöverenskommelsen hävdar att "Inkluderingsstanken har gått för långt" Det står i direkt motsättning till Sveriges åtaganden enligt konventionen. Frågan om elever med omfattande ogiltigt frånvaro, "hemmasittare", visar på stora brister i dagen svenska skola. Den visar också med eftertryck på en stor brist på kunskap om situationen hos den politiska ledningen och olika skolhuvudmän. Vissa av våra medlemsförbund beskriver att nästan hälften av barnen stannar hemma pga. av bristande stöd, stigma och psykisk ohälsa (det senare ökar dramatiskt bland barn och unga).

Rekommendationer:

- Ändra skollagen så att det fria skolvalet inkluderar alla elever genom att ta bort möjligheten att neka elever plats med hänvisning till ekonomiska och organisatoriska svårigheter.
- Utveckla skollagens skrivningar om en inkluderande skola så att det klart framgår vilka de mål som ska uppnås.
- Utöka den grundläggande lärarutbildningen med mer metodik- och didaktiklektioner utifrån ett specialpedagogiskt förhållningssätt.
- Utveckla aggregerad (avidentifierad) statistik om tillgång till särskilt stöd och åtgärdsprogram
- Skapa förutsättningar för elever som har gått i särskola att vidareutbilda sig.

Mål 8 Anständiga arbetsvillkor och ekonomisk tillväxt

Funktionsrättskonventionens artikel 26, 27 och 28, ILO konv 159

Klyftorna ökar för personer med funktionsnedsättning som saknar arbete och riskerar inlåsning genom brister i stödsystem. Fler förlorar rätt till aktivitets- och sjukersättning. De hänvisas till att söka arbete som inte finns. Arbetsmarknadsstatistiken brister. I januariöverenskommelsen punkt 18 föreslås att reformer för arbetsförmedling inte ska omfatta personer med funktionsnedsättning.

Gott exempel: Hållbart arbetsliv kräver inkludering inte särlösningar. Om ingen ska lämnas utanför måste den sociala

dimensionen tydligare handla om att inkludera alla. Europeiska socialfonden satsar på universell utformning av arbetsplatser.

Rekommendationer: Staten ska vara ett föredöme som arbetsgivare och ha tydliga kvantifierade mål för anställningar av personer med funktionsnedsättning hos statliga arbetsgivare. Säkerställ statistik genom att införa parametern "funktionsnedsättning" i den generella arbetsmarknadsstatistiken.

Mål 10 Minskad ojämlikhet

Många av Funktionsrättskonventionens till exempel artikel 28. Ojämlikhet för personer med funktionsnedsättning är genomgående för flertalet mål. Gäller fattigdom (1), hälsa (3), utbildning (4), arbete (8), boende och transporter (11), konsumtion (12), diskriminering, rättssäkerhet och politiskt inflytande (mål 16)

Många personer med funktionsnedsättning, personer som saknar sociala nätverk, egen bostad, språk, eller bor i boendeformer med begränsat självbestämmande, kommer sällan till tals och saknas i statistik - alla riskerar att lämnas utanför.

Risken för fattigdom för personer med funktionsnedsättning ökar av flera skäl. Budget för stöd till personer med funktionsnedsättning har minskat. Ekonomisk ojämlikheten ökar för personer som aldrig kan arbeta - 160 000 personer varav 90 000 kvinnor försörjer sig på lägstanivån inom socialförsäkringen, garantinivån. Garantinivån blir maximalt 9450 kronor före skatt, att jämföra med lägsta avtalade lönerna på arbetsmarknaden på drygt 20 000 kr. Effekten blir att de som har garantinivå har högst skattesats jämfört med andra, eftersom de saknar reduktioner för pensioner och jobbskatteavdrag. Kommuner har numera rätt att ta ut kostnaden för gemensamma utrymmen i gruppboendestäder i den enskildes hyra, vilket lett till kraftiga hyreshöjningar. Det statliga bostadstillägget täcker inte boendekostanden för många. Personer blir permanent beroende av försörjningsstöd som är konstruerat som ett tillfälligt stöd då alla personliga tillgångar är uttömda. Gruppen har därför också i praktiken förlorat sin äganderätt och arvsrätt eftersom det ska användas till egen försörjning. Kommittén för ekonomisk jämlikhet sätter personer med funktionsnedsättning i en egen grupp trots frågorna berör alla frågeställningar.

Rekommendationer: Höj garantinivån inom Socialförsäkringen. Höj nivåerna och taket i bostadstillägget. Gör nödvändiga lagändringar för att säkerställa ett kostnadstak för kommunala hyror och avgifter.

Etablera en tvåspårsstrategi – med både mainstreaming och empowerment för att säkerställa att personer som riskerar att lämnas utanför inkluderas och stärks för att analysera hindren och hitta lösningar för att bryta den negativa trenden. Ta fram metoder för data så att effektiviteten av insatser för att åtgärda problemen kan mätas snabbt. Säkerställ uppförandekoder som tydliggör uppdraget i allmänhetens tjänst och fördragskonform tolkning i myndigheter som sätter rättigheter i fokus.

Mål 13 Bekämpa klimatförändringarna

Funktionsrättskonventionen artikel 11 nödsituationer

Klimatförändringar bidrar till ökade risker för nödsituationer, som bränder, översvämningar och extrema väderförhållanden. Sverige har fått kritik för brister i beredskap för nödsituationer för att möta ökade risker för personer med funktionsnedsättning. Det berör bland annat tillgänglig kommunikation och utrymning.

Rekommendationer: Säkerställ att det finns beredskap för nödsituationer som inkluderar personer med funktionsnedsättning. Säkerställ tillgång till persontransporter och tillgänglig kollektivtrafik för personer med funktionsnedsättning.

Mål 16 Fredliga och inkluderande samhällen

Funktionsrättskonventionens samtliga artiklar, särskilt 4, 5, 12, 13, 16, 21, 29, 33 även 8, 9, 11, 14-15, 17-23, 30 och 31

Sverige har fått skarpa rekommendationer från FN som rör införlivande av Funktionsrättskonventionen, utökat diskrimineringskydd och insatser för att stoppa våld mot barn och vuxna med funktionsnedsättning. Forskning och rapporter visar på utsatthet för våld, ojämlikhet i förvaltningsdomstolar, kommunala beslut som inte genomförs, bristande tillsyn av tillgänglighet till byggd miljö i kommuner, domstolar som bedömer vittnesmål som mindre trovärdiga om de har kännedom om en funktionsnedsättning samt avsaknad av fördragskonform tolkning i domstolar och myndigheter, se källor i inspel till frågelista till FN.

Rekommendationer: Förstärk rättssäkerhet och rättshjälp i förvaltningsdomstolar.

Förbättra uppföljning av åtgärder för att förhindra våld mot personer med funktionsnedsättning.

Mål 17 Genomförande och globalt partnerskap

Funktionsrätt Sverige samarbetar med International Disability Alliance, IDA och European Disability Forum i arbetet för att förstärka funktionsrätt i agendan. Vi har bland annat bidragit till [IDA:s rapport om delaktighet från funktionsrättsrörelsen](#) och deras årliga rapporter till HLPF. Vi deltar i flera standardiseringskommittéer med koppling till agendan där vi möter olika intressenter. Idag saknas ett forum där vi bidrar till strukturerad och effektiv samordning av kunskapen på nationell nivå.

Rekommendation: Skapa för oss i arbetet som rör indikatorer och styrning av genomförandet i Sverige

Bilaga med referenser (ett urval)

Inspel från Civilsamhället till FN med förslag till frågelista (juli 2018)

[FN:s arbete med inkluderande och hållbara städer](#) (hämtad 2018)

[Nytt mål och inriktning för funktionshinderpolitiken](#) 2017

[Rekommendationer från FN](#) 2014

[FN:s allmänna kommentar om tillgänglighet](#) 2014

Funktionsrätt Sverige tidigare inspel till Agenda 2030

[Inspektion till HLPF 2018 mål 6, 7, 11, 12](#)

[Inspektion till Voluntary National Review 2017](#)

[Synpunkter på handlingsplan för genomförande av Agenda 2030](#)

Funktionsrätt Sverige seminarier våren 2018

[Kränker Sverige rätten till ett självständigt liv 17 april](#)

[Uppföljning av funktionsrättskonventionen 25 maj](#)

Funktionsrätt Sveriges globala engagemang

[International Disability Alliance bidrag till HLPF 2018](#)

[International Disability Alliance samarbete kring globala målen](#)

[ISO20400 Hållbar upphandling](#)

[Europeiskt mandat 473 Design for all](#)